

dan weer zijn ze geheel verdwenen. De schemering begint te dalen, de verre kusten vervagen, weldra zullen de sterren pinkelen aan den hoogen hemel. En steeds glijden wij voort, koeler blaast de zeewind, ook dezen avond zullen we weer laat aan dek zitten en opzien naar de tropische sterrenpracht.

H. C. DELSMAN.

KORTE MEDEDEELINGEN.

Uit de N. I. Vereeniging tot Natuurbescherming.

Een gewichtig jaar werd afgesloten op de onlangs gehouden algemeene vergadering van bovengenoemde vereeniging te Buitenzorg, gewichtig om de vele belangrijke gebeurtenissen, die in het afgelopen jaar plaats hadden, zoowel droevige als verblijdende. Tot de droevige feiten behoorde het overlijden van den oprichter en voorzitter Dr. S. H. KOORDERS, die gedurende 7 jaren onvermoeid en onafgebroken werkte in het belang van de vereeniging. Aan zijn groote werkkracht en deskundige leiding dankt de vereeniging, hoewel zij nog niet zoo heel lang bestaat, het vrij groote aantal leden en de reeds bereikte groote resultaten. Zijn naam verdient dan ook met gulden letters vermeld te worden in de annalen van de vereeniging.

Reden tot verheugenis gaven de beide Gouvernements-besluiten van Februari en Juli 1919, waarin 55 van de per rekest aangevraagde terreinen, dus bijna alle, tot Natuurmonument werden aangewezen. Deze gebeurtenis drukte de kroon op het werk, waarvoor Dr. KOORDERS zich geheel had gegeven en kon hem juist enkele maanden voor zijn dood de voldoening geven, dat zijn streven niet vergeefs was geweest. Ter inlichting van het publiek en meer in het bijzonder van de belangstellende leden volgen hieronder in het kort deze 55 Natuurmonumenten. De meeste lezers zullen verscheidene dezer plekjes kennen uit reisbeschrijvingen of uit eigen aanschouwing, en hun zal het een genoegen zijn te vernemen, dat het natuurschoon op die plaatsen voortaan onder Staatsbescherming staat.

Natuurmonumenten.

- 1, 2 en 3 boschgedeelten in de Preanger.
4. Het meer van Pendjaloe met het eiland Noesagede bij Tasikmalaja.
5. Het Junghuhn Natuurmonument bij Bandoeng.
- 6, 7 en 8 bosschen in de res: Semarang.
- 9 en 10, id. in de res: Rembang.
11. De merkwaardige Nglirip-grot met druipsteenformaties in de res: Rembang.
12. De Tengger-Zandzee bij Tosari.
- 13, 14 en 15. Drie vindplaatsen van de reuzenbloem „*Rafflesia Arnoldi*” in Benkoelen.
16. Een grot in Djambi, waarin door Dr. P. Sarasin steenen voorwerpen en beenderresten zijn gevonden van een merkwaardig menschenras, dat thans in Sumatra is uitgestorven.
- 17 en 18. Vindplaatsen van andere *Rafflesia*-soorten in Atjeh.
- 19, 20 en 21. Twee bergen en een waterval op Celebes, waar het merkwaardige lichtgevende mos voorkomt.
22. Het graf van Rumphius met omgeving bij Ambon.
23. Het Lorentz Natuurmonument in Zuid Nieuw Guinea.
24. Een heilig bosch van bijzonder rechtstammige hooge boomen op Bali.
25. Het meer Telagabodas bij Garoet
- 26 tot en met 31. bosschen in de Preanger.
- 32 en 33, id. in de res: Pekalongan.
- 34 tot en met 51. Terreinen in de res: Besoeki, o.a. Soengei Kolboe op het Jang-plateau en Pantjoer op het Idjen-plateau.
- 52 en 53. Bosschen in de res: Kediri.
54. Een deel van het eiland Krakatau.
55. Een grot in Palembang.

Dat deze tot het Landsdomein behorende terreingedeelten tot Natuurmonument zijn aangewezen beteekent dus, dat voortaan de Regeering zorgt voor hun zooveel mogelijke ongerepte instandhouding, terwijl zij onder toezicht staan van de betrokken ambtenaren van het Boschwezen of van het Binnenlandsch Bestuur, dus houtvesters en ass. residenten.

Indie staat nu geheel vooraan in de rij van de tropische landen, waar wetenschappelijk en aesthetisch merkwaardige terreingedeelten onder staatsbescherming zijn gebracht. Vooral met het Lorentz Natuurmonument op Nieuw-Guinea kan geen enkel ander reserve-terrein in de tropen op een lijn gesteld worden, wat wetenschappelijke beteekenis en grootte betreft. Dit terrein toch, dat zich uitstrekt van het warme zeestrand in het Zuiden van Nieuw Guinea tot aan den besneeuwden top van de Wilhelmina-berg (4700 M hoog), omvat alle plantengordels en is daarenboven de authentieke vindplaats van het belangrijke onderzoekingsmateriaal der verschillende Hollandsche expedities naar het Sneeuwgebergte. Dit Natuurmonument kan dan ook in waarde gelijk gesteld worden met de „National Parks” van Amerika (Yellowstone Park, Yosemite Park enz.) en met het Zwitsersche „National Park” in het Engadin-dal, al zal zich nooit met deze kunnen meten wat wereldbekendheid betreft.

Van groote beteekenis voor de wetenschap is ook het reserveeren van de verschillende vindplaatsen van de grootste bloem der aarde, de *Rafflesia*,—die van $\frac{3}{4}$ tot 1 M middellijn kan hebben—omdat deze bloem nergens anders ter wereld voorkomt dan in Indië, op de Philippijnen en misschien in Japan. Voor degenen, die een van deze Natuurmonumenten wenschen te bezoeken, zij hier medegedeeld, dat de toegang tot alle voor iedereen vrij is, doch dat beschadiging of uitroeiing van de beschermde dieren- en plantenwereld verboden is.

Moge het publiek doordrongen zijn van de noodzakelijkheid om deze terreinen voor het nageslacht tegen de voortschrijdende cultuur te beschermen, zijn instemming toonen met de getroffen maatregelen door zich stipt te houden aan de beschermende bepalingen.

De 1ste secretaresse der N. I. Ver. Nat:

Buitenzorg, 7 April 1920.

M. HORST-BRINKS.

Wij ontvingen in dank ook het jaarverslag over 1917 — 1919 waarin een uitvoeriger opsomming der gereserveerde Natuurmonumenten voorkomt. Wij wekken de nog buitenstaande Natuurvrienden warm tot het lidmaatschap op, waartoe men zich bij de secretaresse te Buitenzorg (Tjikeumeuhweg 82) kan opgeven. De jaarlijksche bijdrage is luttel.

Red.

Voedselkeuze door rupsen en larven en keuze van broedmateriaal door vliegen.

In de vorige aflevering beloofden wij iets naders te vermelden in zake de aangeduide proeven met voedselkeuze bij rupsen. Wij laten een kort referaatje van de in 1910 door Prof. VERSCHAFFELT genomen proeven hieronder volgen. Prof. VERSCHAFFELT vond, dat alle planten, waarop de rupsen van *Pieris brassicae* en *P. rapae* leven, een bijzondere stof bevatten, een glucoside, waaruit bij splitsing mosterdolien ontstaan. Hij smeerde nu een deeg van *Bunias orientalis* op een plant die de rupsen tevoren geweigerd hadden te eten; de aldus besmeerde planten werden toen wel door de rupsen gevreten. Gelijke uitkomsten werden verkregen met de larven van een bladwesp, *Priophorus padi*, die aangetrokken wordt tot leden van de familie *Rosaceae* en wel door het glucoside *amygdaline* dat de bevoorrechte planten bevatten.

Dat op dergelijke wijze ook de insecten-wijfjes aanwijzingen vinden waar zij hare eieren moeten deponeren, kan blijken uit de waarnemingen van een anderen onderzoeker, Howlett. Hij slaagde er namelijk in wijfjes van een aasvlieg (*Sarcophaga*) eieren te laten leggen in een flesch die *skatol* bevatte, een ontbindingsproduct van eiwitachtige stoffen. Verder gelukte hetzelfde met een andere vlieg, die zijn eieren in ontbindende plantaardige stoffen legt, t. w. *Stomoxys calcitrans*, de bekende steekvlieg, die men in Europa veel in stallen vindt, door een lap te bevochtigen met *valeriaanzuur*.

L.